

Titel: Blandede optegnelser, ideer og udkast 1848-50

Citation: "Blandede optegnelser, ideer og udkast 1848-50", i *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K27*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Tonny Aagaard Olesen; Steen Tullberg, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2011 . Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-p385-txr-shoot-idc39b73ce-b328-4f6b-8451-2148ae1a2d7d.pdf> (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K27

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

Tekstredegørelse

1. Manuskriptbeskrivelse 861
2. Datering og kronologi 865

1. Manuskriptbeskrivelse

»Blandede optegnelser, ideer og udkast 1848-50«^{*} har nr. 319 i *B-fort.* og hører til den del af SKs papirer, der ved hans død lå i »2^{det}, mellemste Rum i Pjdestalen B«, »Til Venstre«^{*}. Af både *L-fort.* og *B-fort.* fremgår, at gruppen skulle være forsynet med påskriften: »Det, der laae i den mellemste Skuffe, da jeg flyttede til Østerbro«. Herudover registrerer H.P. Barfod i sin fortegnelse nogle af papirerne (*B-fort.* 319.49) under overskriften: »Hvad der laae i Foderalet«; om denne ordlyd er formuleret af SK eller Barfod, er uvist. Manuskripterne befinder sig i Kierkegaard Arkivet (KA) på Det Kongelige Bibliotek.

Papir 385 (SKS 27, 459).

- P385 385 1 løs lap med uregelmæssigt afrevet kant i venstre side og nederst.^{*}
Ingen paginering.
Papir: gulligt alm. koncept. Mål: ca. 207 × 231-245 mm.^{*}
Ombøjninger langs højre og øvre kant antyder oprindelig eller senere anvendelse som konvolut. Efter beskrivning har lappen været foldet flere gange på tværs og en gang på langs. Versosiden er ubeskrivet.
(*L-fort.* 319, *B-fort.* 319.49a; KA, A pk. 51; *Pap.* X 5 A 160)

385

Papir 386 (SKS 27, 459).

- 386 1 løst blad i 4^o med uregelmæssigt afrevet kant og rest af arkets andet blad i venstre side.
Ingen paginering.
Papir: blåligt koncept, groft. Mål: 169-180 × 209 mm.
Bladet har efter beskrivning været foldet på tværs og på langs. Versosiden er to tredjedele beskrevet.
(*L-fort.* 319, *B-fort.* 319.49b; KA, A pk. 51; *Pap.* X 5 A 161)

386

Papir 387 (SKS 27, 459-460).

- 387 1 løst blad i 4^o med uregelmæssigt afrevet kant i venstre side, venstre flig af nederste kant er afrevet.
Ingen paginering.
Papir: blåligt koncept, groft. Mål: ca. 166 × 196-209 mm.
Bladet har efter beskrivning været foldet på tværs og på langs. Versosiden er ubeskrivet.
(*L-fort.* 319, *B-fort.* 319.49c; KA, A pk. 51; *Pap.* X 5 A 162)

387

Papir 388 (SKS 27, 460-463).

- 388 2 løse blade i 4^o, begge med afrevet kant i venstre side.
Ingen paginering.
Papir: gulligt koncept, fint. Mål: ca. 172 × 206 mm.
Bladene har efter beskrivning været foldet på tværs.
(*L-fort.* 319, *B-fort.* 319.49d; KA, B pk. 33 læg 4; *Pap.* X 6 B 251)

388

Papir 389 (SKS 27, 463-464).

- 389 1 løst blad i 2^o med uregelmæssigt afrevet kant og rest af arkets andet blad i højre side.
Ingen paginering.
Papir: gulligt alm. koncept. Mål: ca. 209 × ca. 348 mm.
Bladet har efter beskrivning været foldet to gange på tværs og en gang på

- langs.
(L-fort. 319, B-fort. 319.49e; KA, A pk. 51; Pap. X 5 A 157)
- 389
- Papir 390 (SKS 27, 464-465).
1 løst blad i 2^o med uregelmæssigt afrevet kan i venstre side.
Ingen paginering.
Papir: gulligt alm. koncept. Mål: ca. 210 × ca. 348 mm.
Bladet har efter beskrivning været foldet to gange på tværs og en gang på langs. Versosiden er ubeskrevet.
(L-fort. 319, B-fort. 319.49f; KA, A pk. 51; Pap. X 5 A 158)
- 390
- Papir 391 (SKS 27, 465-468).
2 dobbeltblade, i alt 4 blade i 4^o.
Det første blad er med blyant pagineret eller folieret på rectosiden.
Papir: blåligt koncept, groft. Mål: 168 × 203 mm.
Bladene har efter beskrivning været foldet på tværs og på langs. S. [6][8] er ubeskrevet.
På s. 1 er overskriften »En Slags Idyl.« ændret med blyant (SKS 27, 465,20); på s. [3] er afsnittet »Du kan derfor (...) at være Præst.« (SKS 27, 466,32-34) udstreget med blyant.
(L-fort. 319, B-fort. 319.49h; KA, A pk. 51; Pap. X 5 A 163-164)
- 391
- Papir 392 (SKS 27, 468).
1 løs lap med afrevet kant i venstre side og nederst.
Ingen paginering.
Papir: gulligt alm. koncept. Mål: ca. 170 × 108 mm.
Versosiden er ubeskrevet.
(L-fort. 319, B-fort. 319.43; KA, B pk. 33 læg 4; Pap. X 6 B 250)
- 392
- Papir 393 (SKS 27, 468-469).
1 løst blad i 4^o med afrevet kant i venstre side.
Ingen paginering.
Papir: blåligt alm. koncept. Mål: 170 × 209 mm.
Bladet har efter beskrivning været foldet på tværs. På bl. [1v] er parenteser og komma i »(at jeg (...) Stræben),« (SKS 27, 469,13-14) indsat med blyant.
(L-fort. 319, B-fort. 319.21; KA, B pk. 33 læg 4; Pap. X 6 B 246)
- 393
- Papir 394 (SKS 27, 469-471).
1 dobbeltblad i 4^o.
Ingen paginering.
Papir: gulligt alm. koncept. Mål: 164 × 198 mm.
Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Efter beskrivning har bladene været foldet på tværs.
(L-fort. 319, B-fort. 319.18; KA, B pk. 33 læg 4; Pap. X 6 B 249)
- 394
- Papir 395 (SKS 27, 471-473).
1 dobbeltblad i 4^o.
Ingen paginering.
Papir: gulligt alm. koncept. Mål: 164 × 198 mm.
Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Efter beskrivning har bladene været foldet på tværs. På bl. [2v] afsluttes teksten på langs i yderspalten (Papir 395.g); hertil er skrevet en tilføjelse, hvis sidste linjer, »gaae ind (...) den er.« (SKS 27, 473m,15-17) er skrevet på tværs af sidebredden.
På bl. [1r] og [2r] er der foretaget flere suppleringer med blyant:
Indvisningstegn til noterne Papir 395.a og 395.e samt passagerne »Taler (...) Virkelighed« (SKS 27, 472m,14-23) og »at man (...) Forkyndelse« (SKS 27, 472,20-22), der er noteret som tilføjelser og sammenført ved indvisningstegn. Med blyant er også foretaget indramning af marginalnote Papir 395.d og ændringen til »det« på bl. [1r] (SKS 27, 471,20), hvor også ordet »Anm.« i yderspalten er slettet med blyant (SKS 27, 471m,9).
- 395

- 395 (L-fort. 319, B-fort. 319.17; KA, B pk. 33 læg 4; Pap. X 6 B 247-248)
- 396 Papir 396 (SKS 27, 473-475).
1 dobbeltblad i 4^o. Nederste halvdel af bl. [2] er afrevet.
Ingen paginering.
Papir: gulligt alm. koncept. Mål: 167 × 204 mm.
Bladene har været foldet på langs i en inderspalte og yderspalte, men er beskrevet i hele sidens bredde. Efter beskrivelse har bladene været foldet en gang på tværs.
Parenteserne i »(Nei, - de græder!)« på bl. [1r] og »(- er det ikke sandt Prof. Martensen.)« på bl. [1v] (SKS 27, 474,10 og 13) er skrevet med blyant.
(L-fort. 319, B-fort. 319.15; KA, B pk. 33 læg 4; Pap. X 6 B 252)
- 396
- 397 Papir 397 (SKS 27, 475-477).
1 dobbeltblad i 4^o.
Ingen paginering.
Papir: gulligt alm. koncept. Mål: 170 × 205 mm.
Bladene har efter beskrivelse været foldet en gang på tværs og en gang på langs. På bl. [1r] forekommer orddeling, hvorpå »fuldkommenhed (...)
Forfatteren.« (SKS 27, 475,24-27) er skrevet på langs i papirets højre rand. Bl. [2v] er ubeskrevet.
Flere steder er rettet og tilføjet med blyant: På bl. [1r] parenteserne i »(Ein, Zwei, Drei eller 3 Aphorismer.)« (SKS 27, 475,20-22) og overskriften »Reflexioner.« (SKS 27, 475,20). På bl. [1v] er både indsat parenteser og foretaget udstregning i sætningen »(- det vil især enhver Næringsdrivende let forstaae.)« (SKS 27, 476,17). På samme blad er »lider« slettet (SKS 27, 476,23). På bl. [2r] er også parenteserne i »(ærbødigst / Johannes de silentio.)« indsat med blyant.
(L-fort. 319, B-fort. 319.14; KA, B pk. 33 læg 4; Pap. X 6 B 253)
- 397
- 398 Papir 398 (SKS 27, 477-478).
1 løst blad i 4^o med afrivningskant i venstre side.
Ingen paginering.
Papir: gulligt alm. koncept. Mål: 170 × 205 mm.
Bladet har efter beskrivelse været foldet en gang på tværs og en gang på langs. Versosiden er ubeskrevet.
(L-fort. 319, B-fort. ad 319.14; KA, B pk. 33 læg 4; Pap. X 6 B 254)
- 398
- 399 Papir 399 (SKS 27, 478).
1 løst blad med spor af limoblater på begge sider.
Ingen paginering.
Papir: gulligt alm. koncept. Mål: 205 × 335 mm.
Bladet har været foldet på tværs til et dobbeltblad. Efter beskrivelse har ms. været ombukket på den øverste og nederste halvdel (rullefals) til anvendelse som konvolut. Der er endvidere spor af foldninger på langs. Bl. [1r] er to tredjedele beskrevet. På versosiden er fra oven og ned på langs skrevet med fremmed hånd »Til Fædrelandets Redaction«. *
(L-fort. 319, B-fort. 319.6; KA, B pk. 43 læg 3; Pap. X 5 B 30)
- 399
- (L-fort. 319 + B-fort. 319.6,14-15,17-18,21,43,49a-f og h; KA, A pk. 51, B pk. 33 læg 4 og pk. 43 læg 3; Pap. X 5 A 157-58, 160-164, X 5 B 30, X 6 B 246-254)

2. Datering og kronologi

Papirerne rummer ingen dateringer. Udgangspunktet for udgiverens placering af papirerne er SKs oplysning på det nu tabte pakkeomslag: »Det, der laae i den mellemste Skuffe, da jeg flyttede til Østerbro«. Eftersom SK flyttede til Østerbro fra Nørregade den 24. april 1851 (april flyttedag), er indholdet blevet til før denne dato. At 7 af pakkens 15 papirer, Papir 385-391, som nævnt af H.P. Barfod »laae i Foderalet«, bidrager ikke til at opklare dateringsspørgsmålet.

I Papir 388 reagerer SK på M.A. Goldschmidts »Svar til 'Fædrelandet' af 24de, 27de, 29de og 31te December 1847« i månedsskriftet *Nord og Syd*. Artiklen udkom i slutningen af jan. 1848, hvorpå SK har skrevet optegnelsen, dvs. jan. eller feb. måned.*

Samme artikel ligger til grund for Papir 392. Efter de indledende ord »Nei, nei Goldschmidt; det var ikke fordi De var Jøde at de blev stødt udenfor« (SKS 27, 468,13-14) modificerer SK sin vurdering af Goldschmidt fra Papir 388.

I Papir 393, »Velvillig Henvendelse til Samtidige«,* tager SK til genmæle over for dem, der har dømt ham som både stolt og sær. I optegnelsen henviser han til den pøbelagtige mishandling, han har følt sig udsat for af *Corsaren*, og til den manglende indtjening på sine skrifter, han har måttet affinde sig med. Optegnelsen ligger således i forlængelse af Papir 388 og Papir 392, men er utvivlsomt skrevet senere end arbejdet med »Regnskabet« i forbindelse med udgivelsen af anden udgave af *Enten - Eller* og af *Lilien paa Marken og Fuglen under Himlen* i maj 1849.*

Papir 394 er med sikkerhed skrevet efter udgivelsen af *Sygdommen til Døden*, den 30. juli 1849, hvilket bekræftes af følgende passage: »Productiv[i]teten fra 1848 har jeg endnu ikke udgivet, med Undtagelse af det lille Skrift af den nye Pseudonym Anti-Cl. 'Sygdommen til Døden'« (SKS 27, 471,7-9).

Papir 395 er ikke skrevet længe efter, formentlig allerede i august. Her skriver SK (SKS 27, 472,30-35):

Mere har jeg ikke villet, maaskee hell. ikke kunnet; jeg har aldrig i fjerneste Maade marqueret i Retning af at være en Apostel, en Reformator o: D:, o, langtfra, jeg har fra det Øieblik jeg begyndte, og stereotypet gjentaget, indskærpet »jeg er uden Myndighed«.

Tankerne er lig dem, SK formulerer i »Om Forskjellen mellem et Genie og en Apostel« i *Tvende ethisk-religieuse Smaa-Afhandlinger*, som var udkommet maj måned samme år.*

Papir 399 handler om *Indøvelse i Christendom* af pseudonymet Anti-Climacus og indledes (SKS 27, 478,8-13):

Vilde Nogen sige 'men Pseudonymen har dog egl. skrevet en Satire over hele Xstheden' saa vil jeg svare: ja; og derpaa tilføie, men han har ikke nævnt eet eneste virkeligt Msk; den eneste, der staaer Pseudonymen, saa nær, at det kommer til at gaae ud over ham, er mig. Seet under Idealitetens Belysning er ethvert Msk. ordentligviis en Pialt.

Det er en tydelig reference til skriftets forord af SK som udgiver.* Optegnelsen er næppe skrevet længe efter udgivelsen af *Indøvelse i Christendom*, den 25. sept. 1850.*

Sammenfattende kan siges, at papirerne er skrevet mellem jan. 1848 og efterår-vinter 1850.